

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 listopada 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Włodzimierz Wróbel (przewodniczący)

SSN Jerzy Grubba (sprawozdawca)

SSN Kazimierz Klugiewicz

Protokolant Dorota Szczerbiak

przy udziale prokuratora Prokuratury Krajowej Andrzeja Pogorzelskiego
w sprawie **R. J.**

skazanego z art. 207 § 1 k.k.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie

w dniu 29 listopada 2023 r.,

kasacji wniesionej przez Prokuratora Generalnego - na korzyść

od wyroku Sądu Rejonowego w Nysie

z dnia 22 grudnia 2020 r., sygn. akt II K 917/20,

**uchyła zaskarżony wyrok w części w jakiej nie zawiera on
rozstrzygnięcia o sposobie kontaktowania się skazanego z
pokrzywdzonymi (art. 72 § 1b k.k.) i w tym zakresie sprawę
przekazuje do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w
Nysie.**

UZASADNIENIE

R. J. stanął pod zarzutem tego, że:

- w okresie od kwietnia 2020 roku do 3 września 2020 roku w N., znęcał się psychicznie nad swoją byłą żoną M. J. oraz synami, małoletnim X.Y. i Y.Y., w ten sposób, że będąc w stanie nietrzeźwości, bez żadnego powodu, wielokrotnie wszczynał awantury w miejscu zamieszkania, w trakcie których wyzywał ich słowami wulgarnymi, poniżał, zakłócał sen poprzez dobijanie się do drzwi mieszkania w godzinach nocnych oraz poprzez palenie papierosów w mieszkaniu, co znacznie przeszkadzało niepalącym pokrzywdzonym, ograniczał dostęp do pralki i kuchenki gazowej oraz telefonów komórkowych, groził pozbawieniem życia oraz pobiciem, stosował również szantaż emocjonalny wobec pokrzywdzonych wypowiadając słowa o popełnieniu samobójstwa

tj. popełnienia czynu z art. 207§1 k.k.

Sąd Rejonowy w Nysie wyrokiem z dnia 22 grudnia 2020r. w sprawie o sygn. akt II K 917/20 uznał oskarżonego za winnego popełnienia zarzucanego mu czynu i skazał go na karę 8 miesięcy pozbawienia wolności, której wykonanie warunkowo zawiesił na okres próby wynoszący 3 lata. Ponad to na podstawie art. 72§1 pkt 5 k.k. zobowiązał oskarżonego do powstrzymania się od nadużywania alkoholu, a na podstawie art. 72§1 pkt 7b k.k. do opuszczenia lokalu zajmowanego wspólnie z pokrzywdzonymi w N. przy ul. [...] w terminie 7 dni od uprawomocnienia się wyroku.

Wyrok uprawomocnił się nie będąc zaskarżony przez żadną ze stron.

Obecnie kasację od tego orzeczenia wywiódł Prokurator Generalny podnosząc w niej zarzut:

- rażącego i mającego istotny wpływ na treść wyroku naruszenie przepisu prawa materialnego – art. 72§1b k.k. poprzez jego niezastosowanie, co skutkowało brakiem określenia sposobu kontaktu R. J. z pokrzywdzonymi: M. J., X.Y. i Y.Y., mimo orzeczenia wobec oskarżonego na podstawie art. 72§1 pkt 7b k.k. tytułem środka probacyjnego, obowiązku opuszczenia lokalu zajmowanego wspólnie z pokrzywdzonymi.

Wskazując na powyższe skarżący wniósł o uchylenie wyroku w zaskarżonej części i przekazanie sprawy w tym zakresie do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Nysie.

W okresie pomiędzy wydaniem zaskarżonego wyroku a wywiedzeniem kasacji R. J. stanął pod zarzutem tego, że:

- w okresie od 5 stycznia 2021r. do 27 kwietnia 2021r. w N., działając w krótkich odstępach czasu, w wykonaniu z góry powziętego zamiaru, nie stosował się do orzeczonego przez Sąd Rejonowy w Nysie sygn. akt II K 877/20 z dnia 22 grudnia 2020r. środka zabezpieczającego w postaci nakazu opuszczenia lokalu zajmowanego wspólnie z pokrzywdzonymi w N. przy ul. [...] w terminie 7 dni od daty uprawomocnienia się wyroku

tj. czynu z art. 244 k.k. w zw. z art. 12§1 k.k.

Sąd Rejonowy w Nysie wyrokiem z dnia 9 września 2021r. w sprawie o sygn. akt II K 661/21 uznał oskarżonego za winnego zarzucanego mu czynu i za to przy zastosowaniu art. 37a§1 k.k. wymierzył mu karę grzywny w wysokości 200 stawek dziennych po 10 zł każda.

Orzeczenie to, w części dotyczącej orzeczenia o karze, zaskarżyła Prokuratura Rejonowa w Nysie stawiając w apelacji zarzut niezastosowania środka karnego, środka kompensacyjnego lub przepadku i wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku oraz przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Sąd Okręgowy w Opolu wyrokiem z dnia 4 lutego 2022r. w sprawie VII Ka 941/21 uchylił zaskarżony wyrok i sprawę przekazał Sądowi Rejonowemu w Nysie do ponownego rozpoznania.

Po ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd Rejonowy w Nysie wydał w dniu 5 kwietnia 2022r. wyrok nakazowy (sygn. akt II K 63/22), którym oskarżonego R. J. uznał za winnego popełnienia zarzucanego mu czynu wypełniającego dyspozycję z art. 244 kk w zw. z art. 12§1 k.k. i za to na podstawie art. 244 k.k. w zw. z art. 57b k.k. w zw. z art 37a§1 k.k. wymierzył mu karę 200 stawek dziennych grzywny, ustalając wysokość jednej stawki na 10 złotych, zaś na podstawie art. 42§1a pkt 2 k.k. w zw. z art. 37a§1 k.k. orzekł wobec oskarżonego środek kamy w postaci zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych na okres 2 lat.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zarzut podniesiony w kasacji jest zasadny.

Na wstępie zauważyć wypada, że postępowania prowadzone w opisanych wyżej, prostych, sprawach cechują się brakiem staranności, wnikliwości i przeprowadzone zostały wręcz nieudolnie.

Lista popełnionych błędów jest tu długa:

- brak obligatoryjnego uregulowania z art. 72§1 pkt 7b k.k.,
- brak rozstrzygnięcia o środku karnym lub kompensacyjnym w wyroku z 9 września 2021,
- w konsekwencji powyższego brak podstaw do orzeczenia grzywny w trybie art. 37a§1 k.k., gdy czyn z art. 244 k.k. zagrożony jest jedynie karą pozbawienia wolności,
- wskazanie w tym wyroku nieprawidłowej sygnatury orzeczenia z dnia 22 grudnia 2020r.,
- uchylene przez Sąd Odwoławczy wyroku z dnia 9 września 2021r. w całości, choć zaskarżony został tylko w części dotyczącej orzeczenia o karze – tym samym uwzględnienie nieprawidłowego wniosku prokuratora,
- orzeczenie wyrokiem nakazowym z dnia 5 kwietnia 2022r. środka karnego zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych było pozbawione jakichkolwiek podstaw prawnych skoro przestępstwo, za które skazano R. J. nie było skierowane przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji ani nie wiązało się z naruszeniem zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych (art. 42§1 k.k. oraz 42§1a pkt 2 k.k.),
- brak podstaw do orzeczenia w/w środka karnego powodował, że nie było również podstaw do rozpoznania sprawy w trybie nakazowym, gdyż art. 502§1 k.p.k. nie zezwala na wymierzenie wyrokiem nakazowym kary pozbawienia wolności, a tylko taką karę można było orzec bez zastosowania art. 37a§1 k.k.,
- nakaz opuszczenia lokalu nie był w niniejszej sprawie stosowany jako środek zabezpieczający z art. 93a§2 k.k. w zw. z art. 39 pkt 2e k.k., jak przyjęto to w wyrokach nakazowych z 9 września 2021r. i 5 kwietnia 2022r., lecz jako środek probacyjny z art. 72§1 pkt 7b k.k. związany z poddaniem oskarżonego próbie (pkt 4 wyroku z dnia 22 grudnia 2020r.)

W ocenie Sądu Najwyższego, sygnalizowany powyżej problem związany z orzekaniem środka karnego zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów

mechanicznych, pomimo braku ku temu podstaw, jedynie dla formalnego spełnienia warunków do zastosowania z art. 37a§1 k.k., może mieć dalej idący kontekst związany z wadami prowadzonego szkolenia, ponieważ wykracza poza tę jednostkową sprawę, a identyczne uchybienie stwierdzone zostało w sprawie prowadzonej przed Sądem Rejonowym w Boleśławcu związanej z wydaniem wyroku nakazowego z dnia 24 marca 2022r., sygn. akt II K 547/21 (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 listopada 2023r. w sprawie – I KK 143/23).

Powyższe powinno podlegać bacznej kontroli ze strony sędziów wizytatorów, co najmniej w okręgu Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu.

W niniejszej sprawie wypada natomiast stwierdzić, że trafnie kasacja zarzuca rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie przepisu prawa materialnego – art. 72§1b k.k. – poprzez jego niezastosowanie.

Przepis ten stanowi, że sąd *nakładając na sprawcę przestępstwa popełnionego z użyciem przemocy lub groźby bezprawnej wobec osoby najbliższej obowiązek wymieniony w §1 pkt 7b (a więc obowiązek opuszczenia lokalu zajmowanego wspólnie z pokrzywdzonym) określa sposób kontaktu skazanego z pokrzywdzonym*. Ma on zatem charakter stanowczy, a określenie sposobu kontaktowania się z pokrzywdzonym jest obligatoryjne.

Zgodnie z dyspozycją art. 425§2 k.p.k. skarżący może nie tylko wnieść środek odwoławczy od zapadłych w wyroku sądu I instancji rozstrzygnięć, ale również zaskarżyć brak określonego rozstrzygnięcia. Tak też uczyniono w niniejszej sprawie, Prokurator Generalny, choć wskazał, że zaskarża wyrok w części dotyczącej orzeczenia o środku probacyjnym w postaci obowiązku opuszczenia lokalu, to ewidentnie, wprost, podniósł jedynie zarzut obrazy art. 72§1 b k.k. – **polegający na jego niezastosowaniu, co skutkowało brakiem** określenia sposobu kontaktu R. J. z pokrzywdzonymi. Zaskarżono zatem w istocie wyrok w części, w jakiej brak jest określonego rozstrzygnięcia (art. 118§1 k.p.k.).

Powyższe skutkowało tym, że rozstrzygnięcie Sądu Najwyższego musiało ograniczyć się do uchylenia skarżonego wyroku w takiej części, w jakiej nie zawierał on rozstrzygnięcia nakazanego ustawą.

Jednocześnie stwierdzić wypada, że uzasadnienie kasacji nie zawiera jakiegokolwiek argumentacji, która pozwalałaby na przyjęcie, że rozstrzygnięcie o

obowiązku opuszczenia lokalu zawarte w pkt 4 wyroku z dnia 22 grudnia 2020r. dotknięte jest jakimkolwiek błędem, a tym bardziej, że zapadło w wyniku uchybień wymienionych w art. 439 lub innego rażącego naruszenia prawa. Brak zatem podstaw do tego, aby ta część orzeczenia objęta została rozstrzygnięciem kasatoryjnym.

Skarżący wskazuje w uzasadnieniu kasacji na błędy, które nawarstwiły się w następstwie zapadnięcia kolejnych wyroków, którymi objęto zachowania oskarżonego R. J.. Nie można jednak nie dostrzegać tego, że orzeczenia te, aczkolwiek dotknięte oczywistymi błędami, zapadły w związku z popełnieniem innego przestępstwa niż to, które było przedmiotem rozstrzygania w niniejszej sprawie i zapadł co do niego odrębny prawomocny wyrok.

Trudno też znaleźć podstawę prawną dla decyzji o uchyleniu prawidłowego, nie kwestionowanego w zarzucie kasacji, prawomocnego rozstrzygnięcia (nakazu opuszczenia lokalu), po to, by w ten sposób ułatwić złożenie wniosku o wznowienie postępowania w innej sprawie (na co wskazuje Prokurator Generalny na k. 5 uzasadnienia swej skargi).

Reasumując powyższe rozważania stwierdzić należy, że w kasacji postawiono prawidłowy zarzut *naruszenia przepisu prawa materialnego – art. 72§1b k.k. poprzez jego niezastosowanie* i dlatego Sąd Najwyższy uchylił zaskarżony wyrok w takim zakresie, w jakim nie zawiera on obligatoryjnego rozstrzygnięcia o określeniu sposobu kontaktowania się R. J. z pokrzywdzonymi.

Przy ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd Rejonowy powinien brak ten uzupełnić.

Kierując się przedstawionymi względami Sąd Najwyższy orzekł, jak na wstępie.

Przewodniczący: SSN (Włodzimierz Wróbel)

Sędziowie: SN (Jerzy Grubba)

SN (Kazimierz Klugiewicz)

[SOP]

[at]